

УЧАСТЬ ГРОМАДЯН У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Ціль сталого розвитку №11: Сталий розвиток міст та спільнот

Куліш Н. М. n.m.kulish@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Участь громадян у прийнятті управлінських рішень на місцевому рівні є фундаментальною основою демократичного врядування та сталого розвитку територіальних громад. Активна участь населення сприяє прозорості діяльності органів місцевого самоврядування, підвищує ефективність управлінських рішень і забезпечує відповідальність посадових осіб. Така участь дозволяє краще враховувати локальні потреби, мобілізувати ресурси громади та підвищити легітимність прийнятих рішень.

Особливої актуальності ця тема набуває в умовах реалізації реформи децентралізації в Україні, яка передбачає передачу значної частини повноважень і ресурсів на місця [1]. За умов зростання автономії територіальних громад активна громадянська позиція мешканців стає ключовим чинником ефективності місцевого самоврядування. Участь громадян реалізується через інституційні механізми (громадські слухання, місцеві ініціативи, електронні петиції) та неформальні (волонтерські ініціативи, громадські кампанії, локальні рухи), що дозволяє адаптувати систему управління до реальних викликів і потреб.

Наукові дослідження Бевз В.Г. підкреслюють, що громадська участь не лише покращує якість публічних послуг, а й формує культуру співуправління, яка базується на принципах відкритості, довіри, прозорості, правової обізнаності та соціальної відповідальності [2]. Участь громадян у процесах прийняття рішень сприяє адаптації політики до локальних потреб, підвищує ефективність використання бюджетних коштів і створює умови для сталого розвитку громад. Дослідники також зазначають, що стабільна участь жителів формує відчуття приналежності до громади та відповідальності за спільне благо, що особливо актуально в умовах децентралізації. Серед найбільш ефективних механізмів участі громадян виокремлюють: громадські слухання (які забезпечують відкритий діалог між владою та громадянськістю), місцеві ініціативи (як спосіб прямого впливу на порядок денний органів влади), електронні петиції та онлайн-опитування (що дозволяють оперативно реагувати на суспільні потреби), бюджети участі, які дають змогу мешканцям безпосередньо визначати напрямки використання частини коштів громади, а також участь у роботі консультативно-дорадчих органів, таких як громадські ради при виконкомах, профільних комісіях та робочих групах. Окрему увагу сучасні дослідження приділяють інклюзивності цих механізмів — забезпеченню участі жінок, молоді, представників вразливих груп і національних меншин, що є важливою складовою соціальної згуртованості та недискримінації в процесі прийняття рішень.

Згідно з дослідженням Савченко Н. В. (2022), понад 40% органів місцевого самоврядування в Україні впроваджують інструменти громадської участі, однак їхня ефективність залишається низькою через формальний підхід до консультацій, слабку зворотну комунікацію та обмежений доступ до інформації [3]. Крім того, бракує інституціональної спроможності громад самостійно ініціювати зміни, а механізми контролю громадськості за владою часто не мають належної юридичної сили.

Значний потенціал має цифровізація процесів участі. Зокрема, електронне урядування створює нові можливості для інклюзивного прийняття рішень, оперативного інформування громадян, зворотного зв'язку та ширшого залучення молоді, яка активно користується цифровими технологіями [4]. Онлайн-інструменти — такі як електронні петиції, платформи для бюджету участі, публічні консультації через державні сайти (наприклад, «Дія») — суттєво підвищують відкритість управління і сприяють прозорості процедур.

Проте цифровий розрив, зумовлений нерівним доступом до інтернету в сільській

місцевості, низьким рівнем цифрової грамотності серед старшого покоління, а також технічна недосконалість деяких електронних платформ (відсутність інтеграції з базами даних, складність інтерфейсу, недостатня адаптація для осіб з інвалідністю) обмежують ефективність таких інструментів. Також актуальними залишаються питання інформаційної безпеки, захисту персональних даних та довіри громадян до результатів електронних процедур.

Демченко зазначає, що в Україні, незважаючи на прогрес у впровадженні механізмів громадської участі, існують значні виклики, пов'язані з недостатньою правовою обізнаністю громадян, відсутністю належної інфраструктури для ефективної комунікації та обмеженим доступом до інформації [5].

Сприяння партнерству між органами влади, бізнесом і громадянським суспільством є ключовим елементом успішного місцевого розвитку, особливо в умовах децентралізації та відновлення після криз. Така взаємодія дозволяє об'єднати ресурси, знання та досвід усіх зацікавлених сторін для розв'язання спільних проблем громади. Влада забезпечує нормативне регулювання та інституційну підтримку, бізнес — інвестиції, інновації та управлінські підходи, а громадські організації — зв'язок із громадянами, мобілізацію участі та контроль за прозорістю процесів. Створення багатосторонніх платформ, стратегічних рад, публічно-приватних партнерств (ППП) і соціальних проєктів за участю всіх трьох секторів сприяє виробленню більш збалансованих рішень, зміцнює довіру в суспільстві та забезпечує сталість розвитку [6].

В умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення громади потребують не лише формальних каналів участі, а й розвитку культури співуправління, солідарності та партнерства між владою і громадськістю.

Список використаної літератури

1. Зайцев О. П. Механізми залучення громадськості до місцевого управління в умовах децентралізації. Київ: НАДУ, 2021.
2. Бевз В. Г. Місцеве самоврядування в Україні: теорія, практика та перспективи розвитку. Харків: Право, 2020.
3. Савченко Н. В. Інструменти громадської участі в управлінні територіальними громадами. *Науковий вісник публічного управління*. 2022. № 1. С. 34–41.
4. Формування та шляхи створення об'єднаних територіальних громад в умовах децентралізації: хрестоматія / Г. В. Ортіна та ін. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2019. 410с.
5. Демченко І. С. Громадянська участь у процесах прийняття рішень: міжнародний досвід і українські реалії. Львів: Видавництво ЛНУ, 2020.
6. Про Стратегію сталого розвитку України на період до 2030 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2017 р. № 722-р. <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825> (дата звернення 27.04.2025).

Науковий керівник: *Вороніна Ю. Є., к.н.з держ.упр., доцент кафедри менеджменту та публічного адміністрування, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного*

УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Ціль сталого розвитку № 16: Мир та справедливість

Лавренюк К. О. 111katrin2@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Повномасштабна війна докорінно змінила не лише зміст військової доктрини, а й сам підхід до роботи з людьми в армії. Те, що раніше могло здаватися суто адміністративною